

Catalunya-Europa

CINC ITINERARIS PEDAGÒGICS

Pedagogies de la resistència

Pedagogies de la democràcia

· HÉLOÏSE ·
COLLOQUE INTERNATIONAL
COL·LOQUI INTERNACIONAL
IEC, Barcelona, 7- 9. II. 2019

Salvar la persona de l'infant és l'objectiu de les diferents onades de renovació pedagògica a Catalunya al llarg del segle xx. Un període que ha reclamat una atenció i continuada construcció de **pedagogies de la democràcia i la resistència** per fer arrelar i mantenir els valors de les llibertats individuals i públiques, la democràcia i la solidaritat.

Avui, a Europa, assistim a l'emergència de contravalors econòmics, ideològics i religiosos oposats als fonaments humanístics, de justícia i de pau que han bastit l'uropeisme i la creació del Consell d'Europa.

En aquesta mostra presentem cinc itineraris de pedagogs i pedagogues com a indicadors de la diversitat i riquesa del moviment renovador. Al seu costat podrien mostrar-se moltes altres valuoses aportacions personals. Es tracta d'educadors que es veuen a si mateixos com a agents del canvi social per construir una societat millor basada en la pau, la cultura i la justícia.

Les trajectòries personals van acompanyades de la seva implicació en organitzacions de caire associatiu o de caràcter polític pel que fa a Catalunya (Mancomunitat, Ajuntaments o Generalitat) i, en l'àmbit d'Espanya o d'Europa, en moments de recuperació democràtica.

Francesc Ferrer i Guàrdia

Alexandre Galí i Coll

Marta Mata i Garriga

Rosa Sensat i Vila

Ramon Fuster i Rabés

Els cinc itineraris mostren la construcció d'una nova educació, en connexió amb les propostes que sorgeixen a Europa i al món, per respondre de primer als reptes de la societat industrial i, a hores d'ara, a la societat del coneixement i la globalització. I, també, al repte de l'actual immigració multiètnica i multicultural a Catalunya.

La renovació pedagògica s'ha orientat a enfortir la cohesió social i una respectuosa i plena integració dels infants i joves fills de la immigració, des de l'escola i l'educació social, amb la necessària participació de la família, la societat civil i l'entorn, i amb la necessitat d'obrir-hi perspectives laborals i d'activa participació cívica i política.

Exposició patrocinada per:

Francesc Ferrer i Guàrdia

(ALELLA, 1859 - BARCELONA 1909)

Pedagogia llibertària i ensenyament científic i racional

«La missió de l'Escola Moderna consisteix a fer que els nens i les nenes que li són confiats arribin a ser persones instruïdes, verídiques, justes i lliures de qualsevol prejudici.»

(L'Escola Moderna, 1912)

Etapa de formació i iniciació a l'anarquisme (1859–1901)

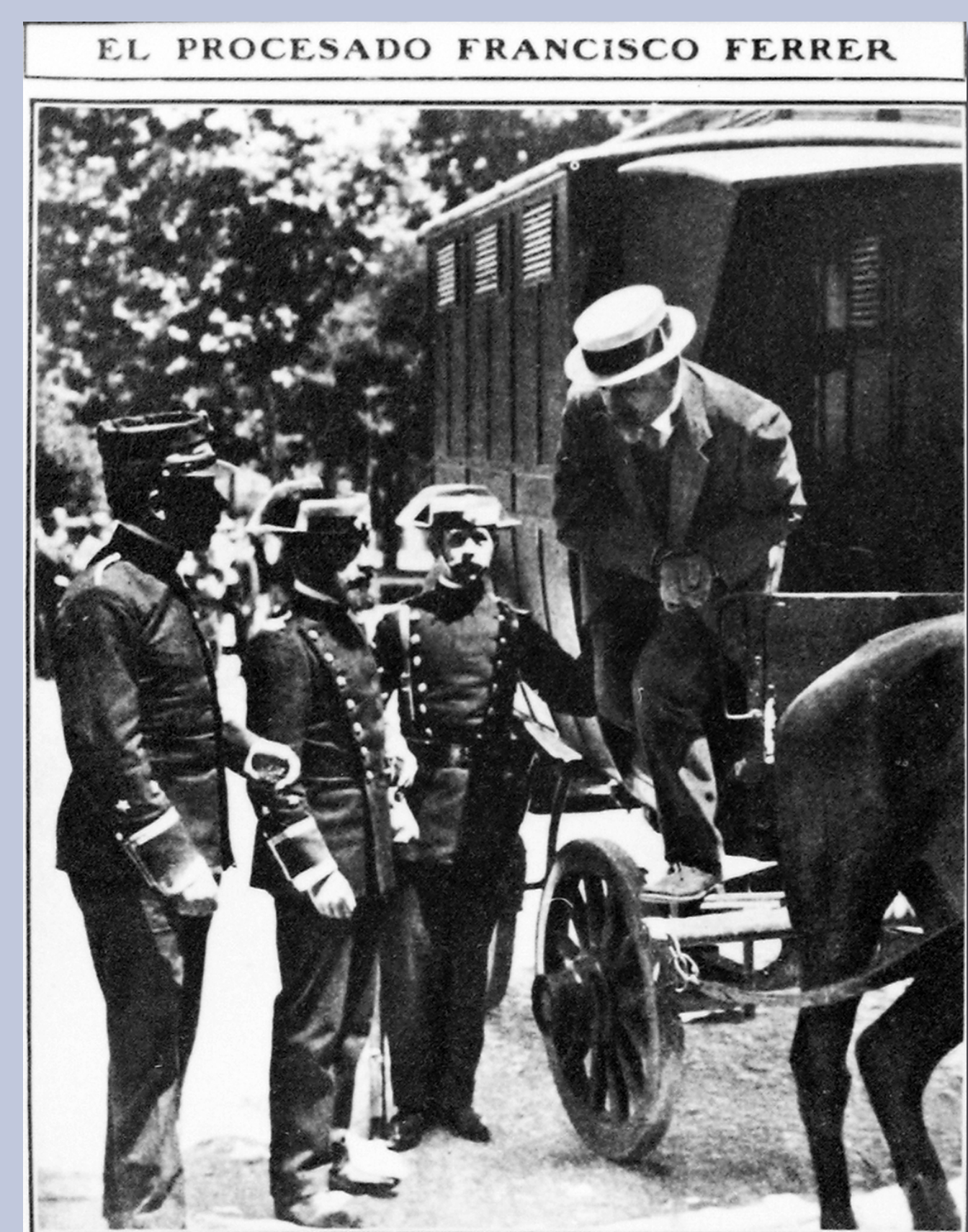
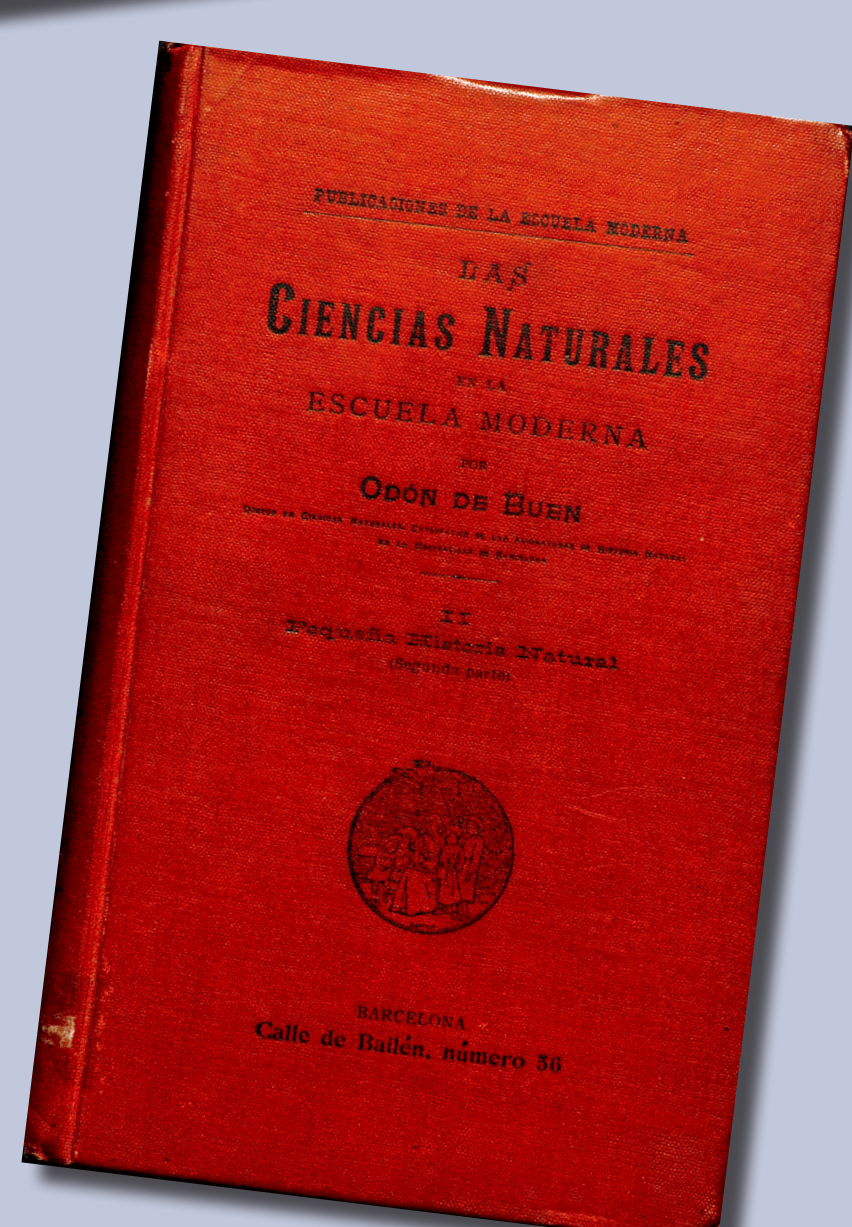
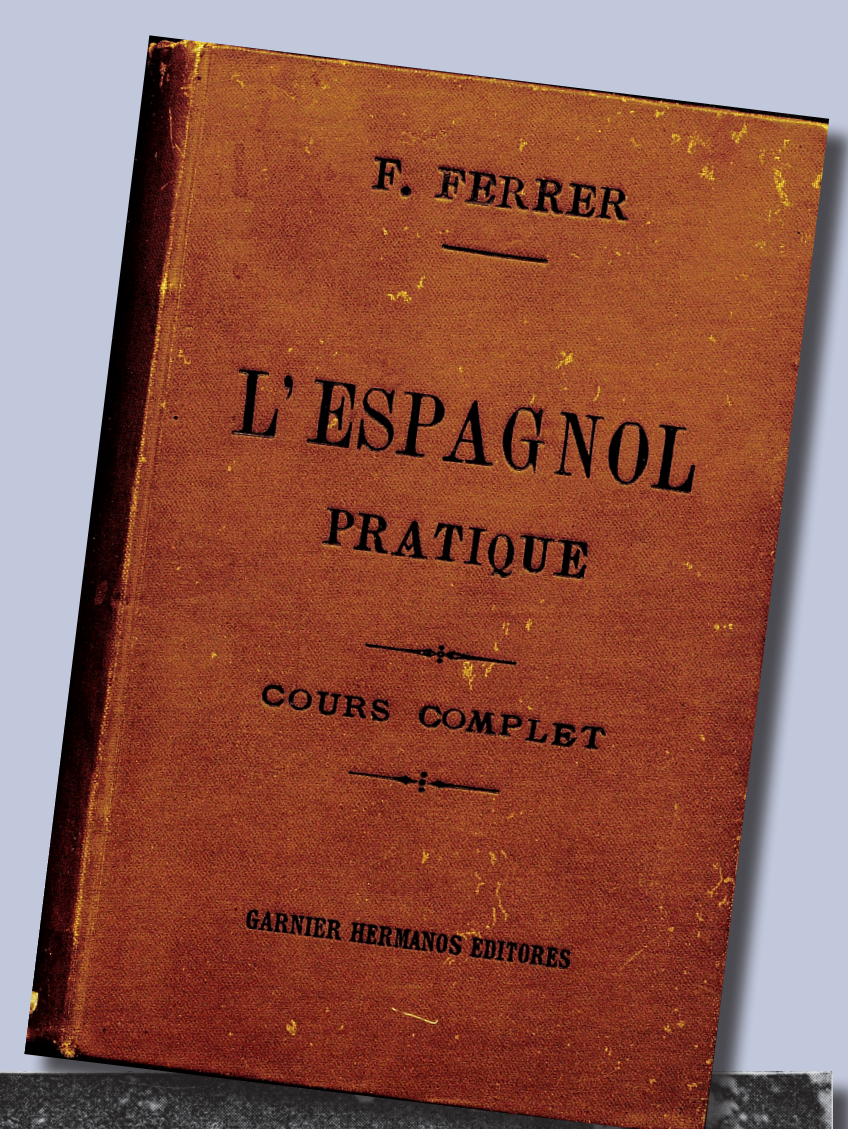
Estudis primaris a les escoles d'Alella i Teià. Trasllat a Barcelona: treball en una farinera i a la companyia del ferrocarril. Autodidacte. Exili a París. Ingrés a la francmaçoneria (Gran Orient de França). Professor d'espanyol. Relacions amb l'anarquisme internacional.

Etapa de plenitud i projecció externa (1901–1909)

Creació de l'Escola Moderna (1901-1906) i publicació del *Boletín de la Escuela Moderna*. Director del periòdic anarquista *La Huelga General*. Viatges per Europa. Empresonament de Ferrer i tancament de l'Escola Moderna (1906). Empresonament, consell de guerra i execució (1909).

«L'ensenyament racionalista i científic de l'Escola Moderna ha d'abastar l'estudi de tot el que sigui favorable a la llibertat de l'individu i a l'harmonia de la col·lectivitat, mitjançant un règim de pau, d'amor i de benestar per a tothom sense distinció de classe ni de sexe.»

(Carta escrita a la Presó Model de Madrid, 1907)

Exposició patrocinada per:

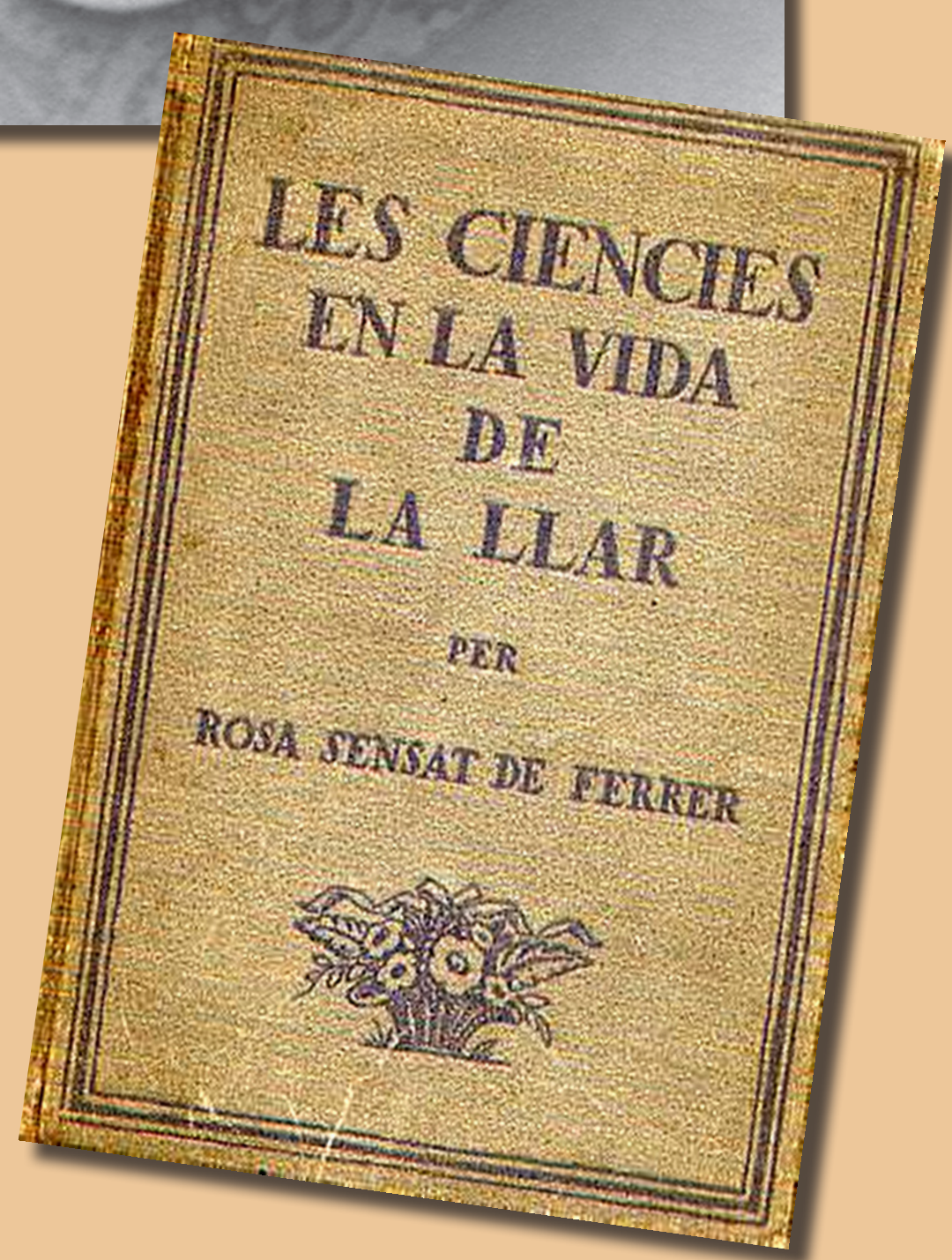
Rosa Sensat i Vilà

(MASNOU, 1873 - BARCELONA 1961)

Ciència i renovació de l'escola

«Ja hem parlat de com intervenien les nenes en totes les activitats de l'escola com a llar. Però no n'hi ha prou de fer les coses. S'han de fer bé i d'una manera conscient, i per això creiem que les nenes han de saber la raó de les coses que practiquen, el perquè d'aquells fets senzills de la vida de cada dia. No hi ha res més eficaç que procurar l'enllaç de les lliçons de ciències amb les pràctiques de la vida a casa, tot establint una correlació estreta entre elles per tal que la nena es faci càrrec alhora del principi científic i la seva aplicació en unir-se en un sol moment conscient de l'esperit la llei i el fet, el raonament i l'activitat.»

(Vers l'Escola Nova, 1932)

Etapa de formació (1883–1913)

Estudis a Barcelona i Madrid. Primeres experiències professionals: escoles de pàrvuls a Girona i Madrid; Escola Normal d'Alacant, escoles públiques de Sant Martí de Provençals i de la Diagonal a Barcelona. Viatges pedagògics per Europa (1908, 1911 i 1912-13).

Etapa de plenitud (1914–1938)

Escola de Bosch de Montjuic. Grup escolar Milà Fontanals (Barcelona). Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona.

«La dona s'ha d'educar pensant que pot ésser esposa i mare de família i ha de donar a la pàtria bells i forts plançons que esdevinguin homes socialment útils. Però per damunt d'això afegim: la dona s'ha d'educar per a ésser dona, per a assolir la plenitud i perfecció de la seva naturalesa, sigui quin sigui el seu futur destí, per a aconseguir una personalitat que li permeti de contribuir als grans fins de progrés moral i material que sostenen la vida dels pobles.»

(Discurs inaugural del curs 1922-1923 a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona)

Exposició patrocinada per:

Alexandre Galí i Coll

(CAMPRODÓN, 1886 - BARCELONA 1969)

Pedagogia, llengua i cultura al servei de l'escola catalana

«Ço que caracteritza la pedagogia moderna no és una revolució, com vindria a ésser un canvi de sistema gravitatori que podria significar la supeditació de l'home a l'infant per abastar una quimera; no és tampoc la possessió de principis directrius de la vida humana, que, si s'han produït, no poden ésser mai considerats patrimoni especial de la pedagogia per molt que ella els influeixi. Ço que és veritablement una nota pròpia de la pedagogia moderna, ço que ella ha guanyat de debò en l'enrenou que ha sofert del renaixement ençà, és la possessió d'una tècnica. Aquest és el que d'una manera positiva i sense por d'engany, podem anomenar món nou de la pedagogia.»

(La mesura objectiva del treball escolar, 1928)

Etape de formació i iniciació professional (1886–1922)

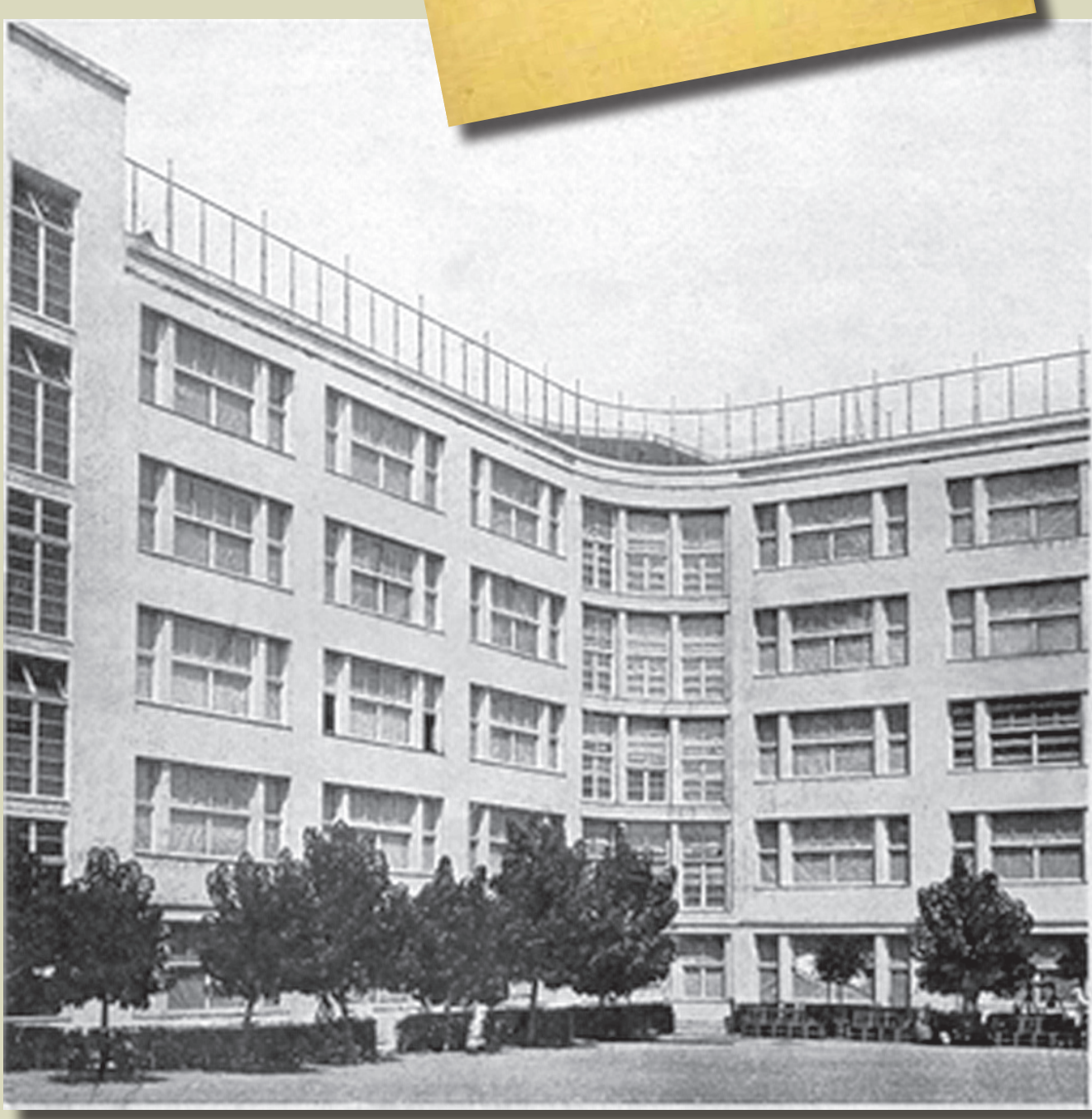
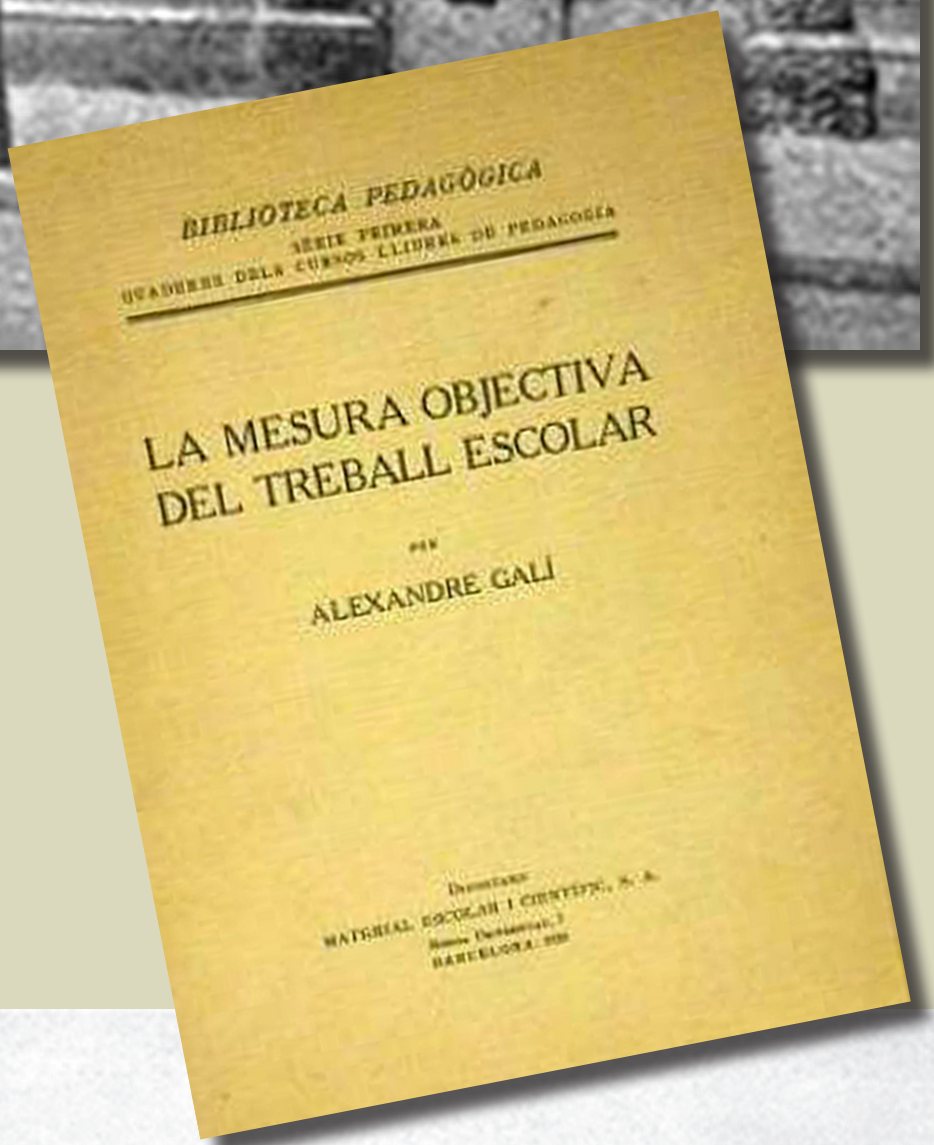
Deixeble de Bartomeu Galí i Pompeu Fabra. Autodidacte. Escola de Mestres Joan Bardina. Creació de l'escola Vallparadís de Terrassa. Consell de Pedagogia de la Mancomunitat. Direcció de l'Escola d'Estiu. Estudis Normals de la Mancomunitat. Direcció de l'Escola Montessori de la Mancomunitat.

Etape de plenitud (1923–1969)

Creació de la Mútua Escolar Blanquerna. Direcció del *Butlletí dels Mestres*. Participació en congressos internacionals. Fundació dels Cursos Tècnics de Pedagogia. Professor de l'Escola Normal de la Generalitat. Exili. Dedicació a tasques editorials i a la història. Conferenciant i assessor de mestres i escoles actives durant el franquisme.

«L'home, només pel fet d'ésser home, és per al noi l'explicació vivent de tot el que hi ha en el món: no únicament posseeix les claus dels coneixements materials; representa la raó de la vida a mesura que el noi creix i la vida se li va fent un misteri; per tant, la justificació complida de per què es troba en el món.»

(Una hipotètica revolta d'uns mestres hipotètics, 1964)

Exposició patrocinada per:

Ramon Fuster i Rabés

(BELL-LLOC D'URGELL, 1916 - BARCELONA 1976)

La passió per l'educació i l'activisme cívic i cultural

«El dia en què l'educació per a tothom, igual per a tothom i en tots els graus, sigui no sols un dret, sinó un fet, una realitat, la humanitat caminarà amb passa segura cap a un món d'ordre i cap a una pau en la llibertat i en l'amor.»

(L'educació, problema social, 1965)

Etape de formació (1916–1955)

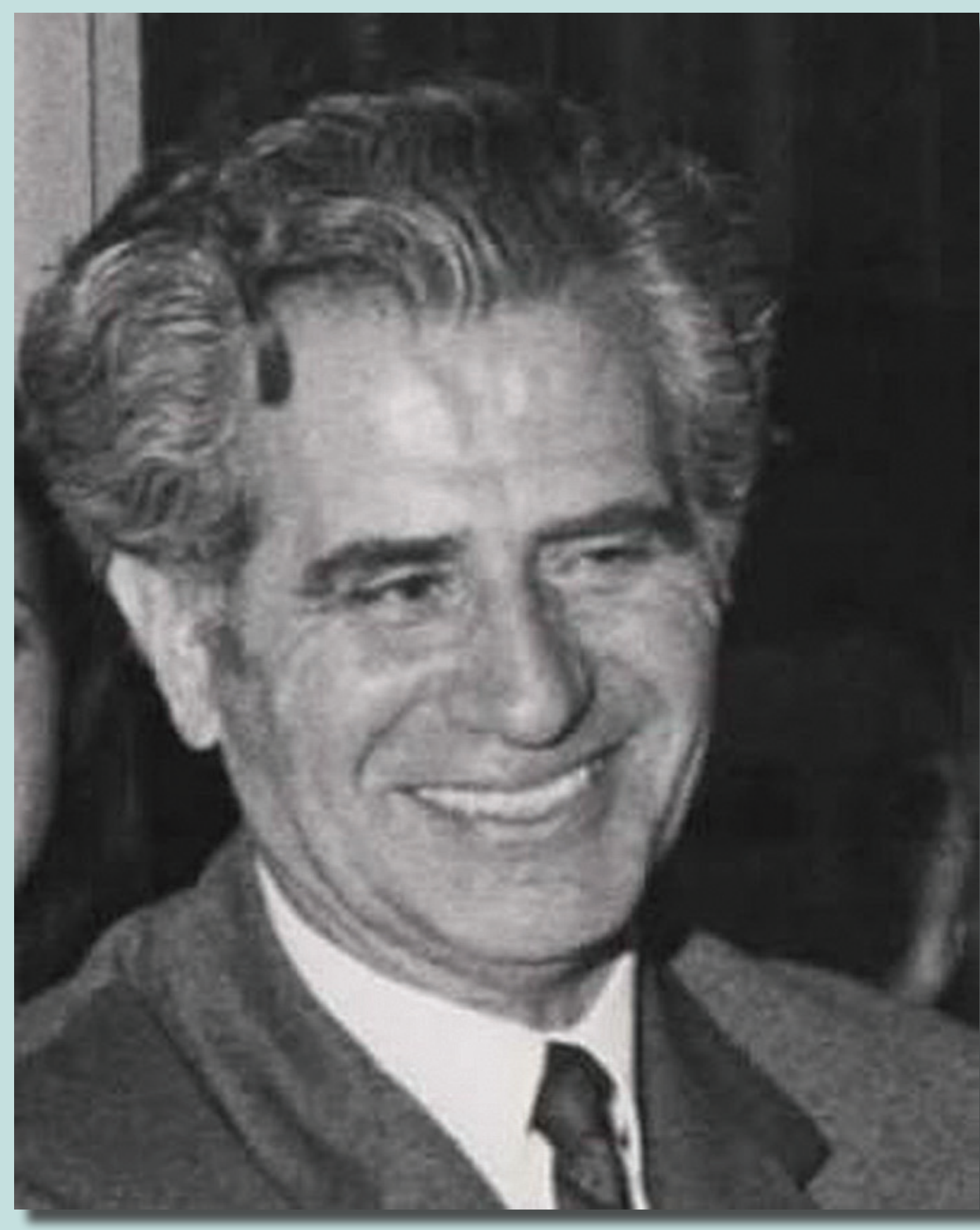
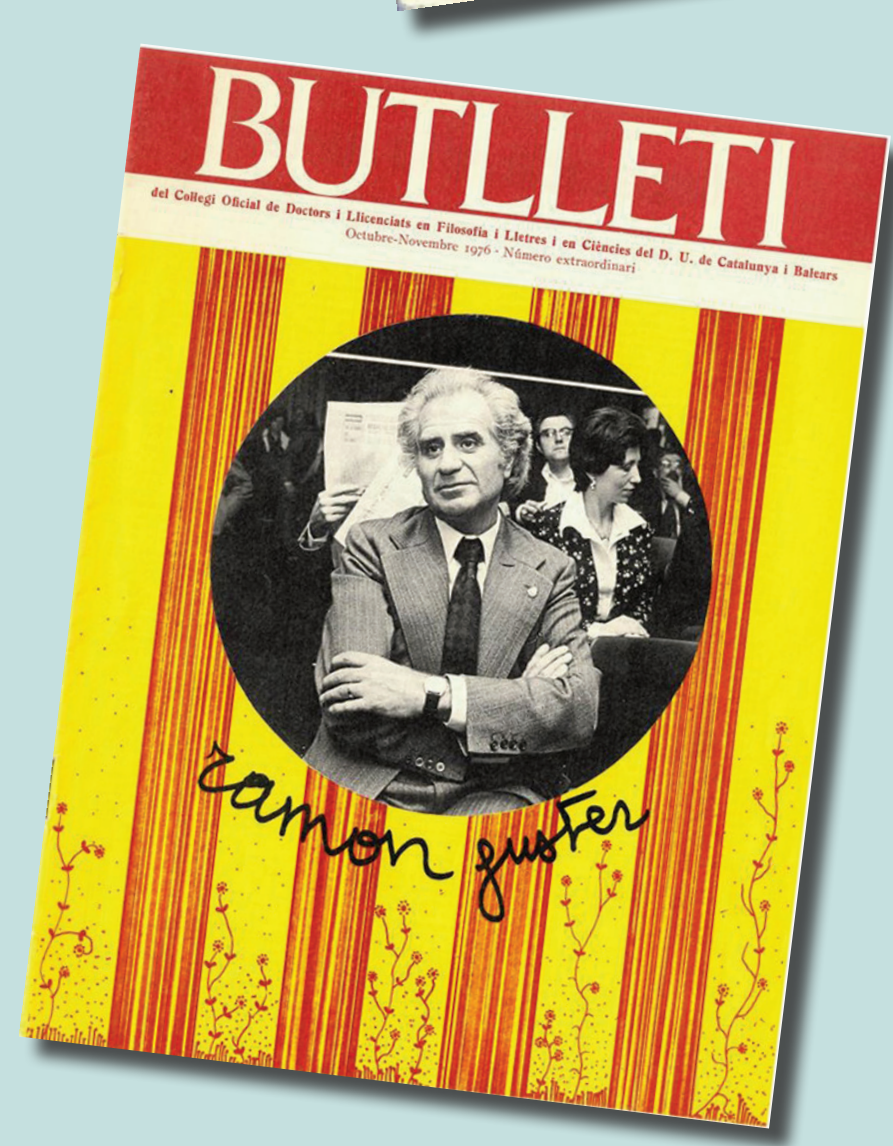
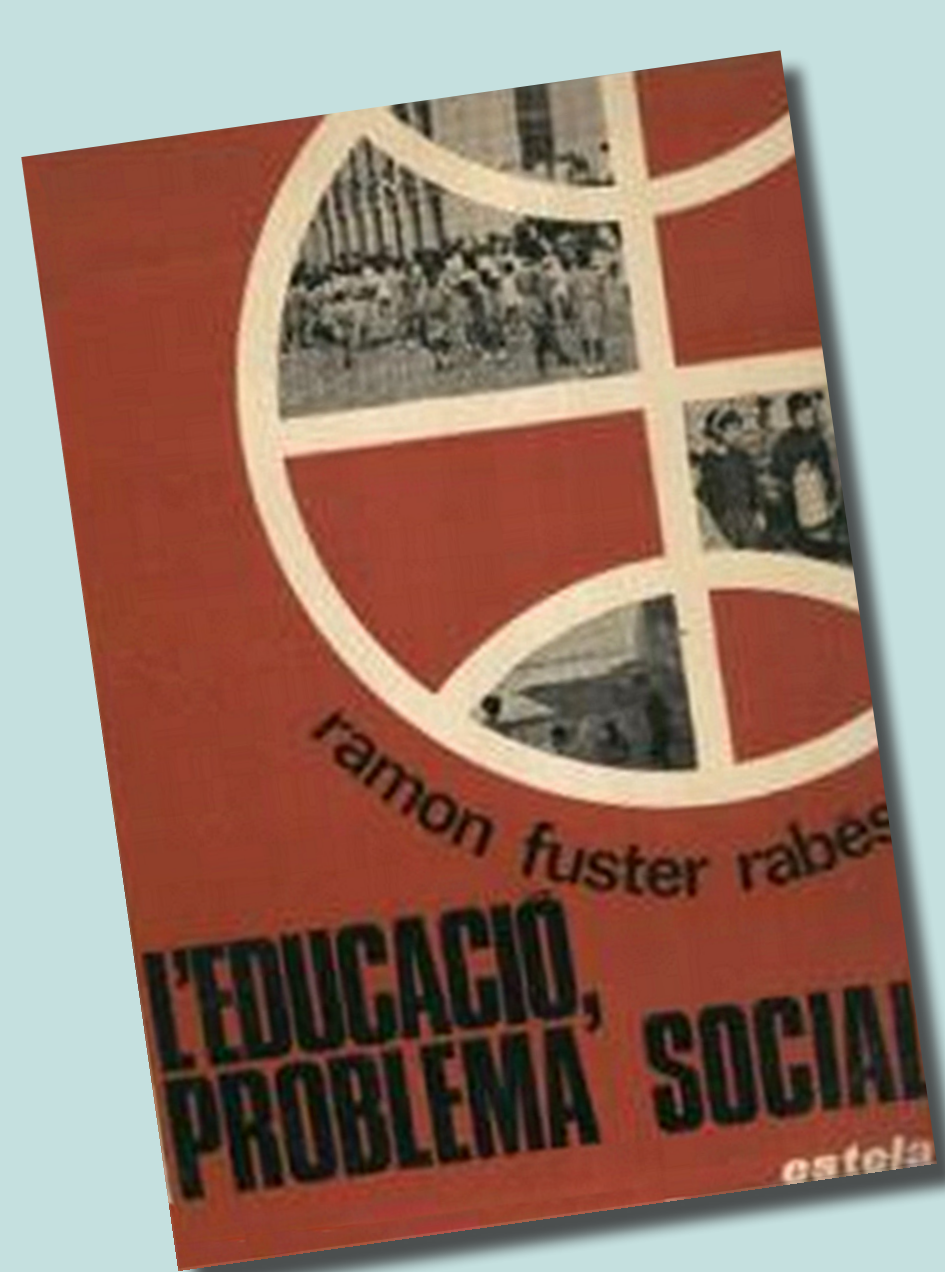
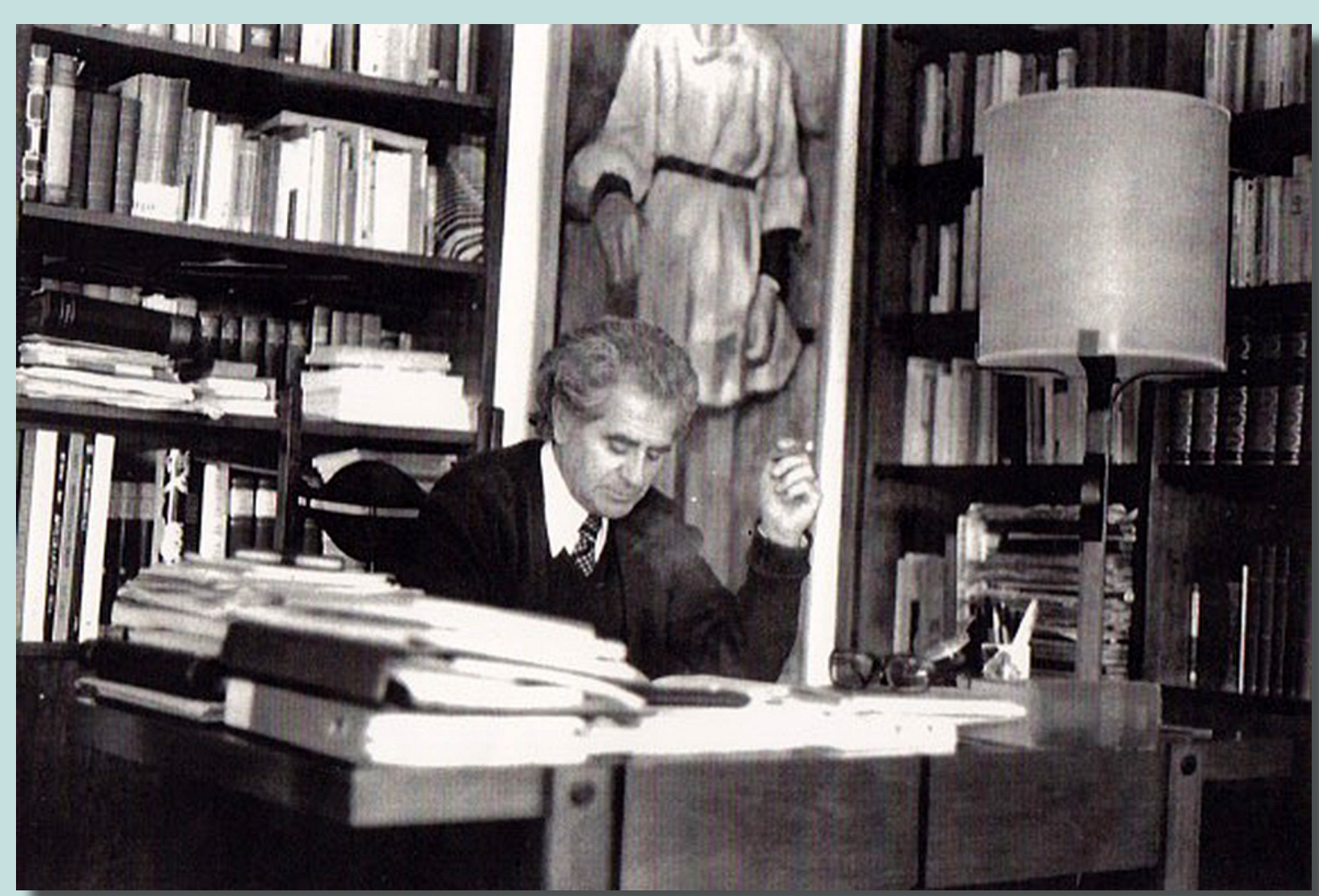
Estudis de batxillerat a Balaguer. Estudis de magisteri i filosofia i lletres a Barcelona. Professor de l'escola Virtèlia. Col·laborador de les revistes d'orientació cristiana *Forja i Qüestions de Vida cristiana*. Fundador de la revista *Quaderns d'Orientació Familiar*.

Etape de plenitud (1956–1976)

Fundació de l'escola Tagore de Bellaterra amb Maria Rosa Fàbregas (actualment escola Ramon Fuster dins de la Fundació Collserola). Direcció de l'Escola de Jardineres-Educadores d'Infància del CICEF. Fundador de la revista infantil *Cavall Fort* i impulsor del diari *Avui*. President del Centre d'Estudis Francesc Eiximenis. Degà del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, des d'on va impulsar un gir radical a l'entitat.

«L'educació, que és joc constant de desadaptació i readaptació, falla si no ensenya la necessitat del canvi i de l'oposició.»

(L'educació, problema social, 1965)

Exposició patrocinada per:

Marta Mata i Garriga

(BARCELONA 1926 - 2006)

Renovació pedagògica i política educativa

«La lliçó de política educativa, d'educació i d'escoles públiques que ens donen els pedagogs al llarg de la història ens proposa unes orientacions: la del somni, la de la tensió per l'educació, la de la ràbia, la de la justícia per aconseguir un dret, la del treball i la il·lusió, la de l'atenta observació, la de la imaginació, la de la col·laboració i la de la bonhomia i el bon humor, la del sentiment del deure envers l'educació de cada infant, en la perspectiva de la realització de la persona, de la comunitat, de la humanitat.»

(L'educació pública, l'escola pública, discurs de recepció del doctorat honoris causa a l'UAB, 1999)

Etapa de formació (1926–1965)

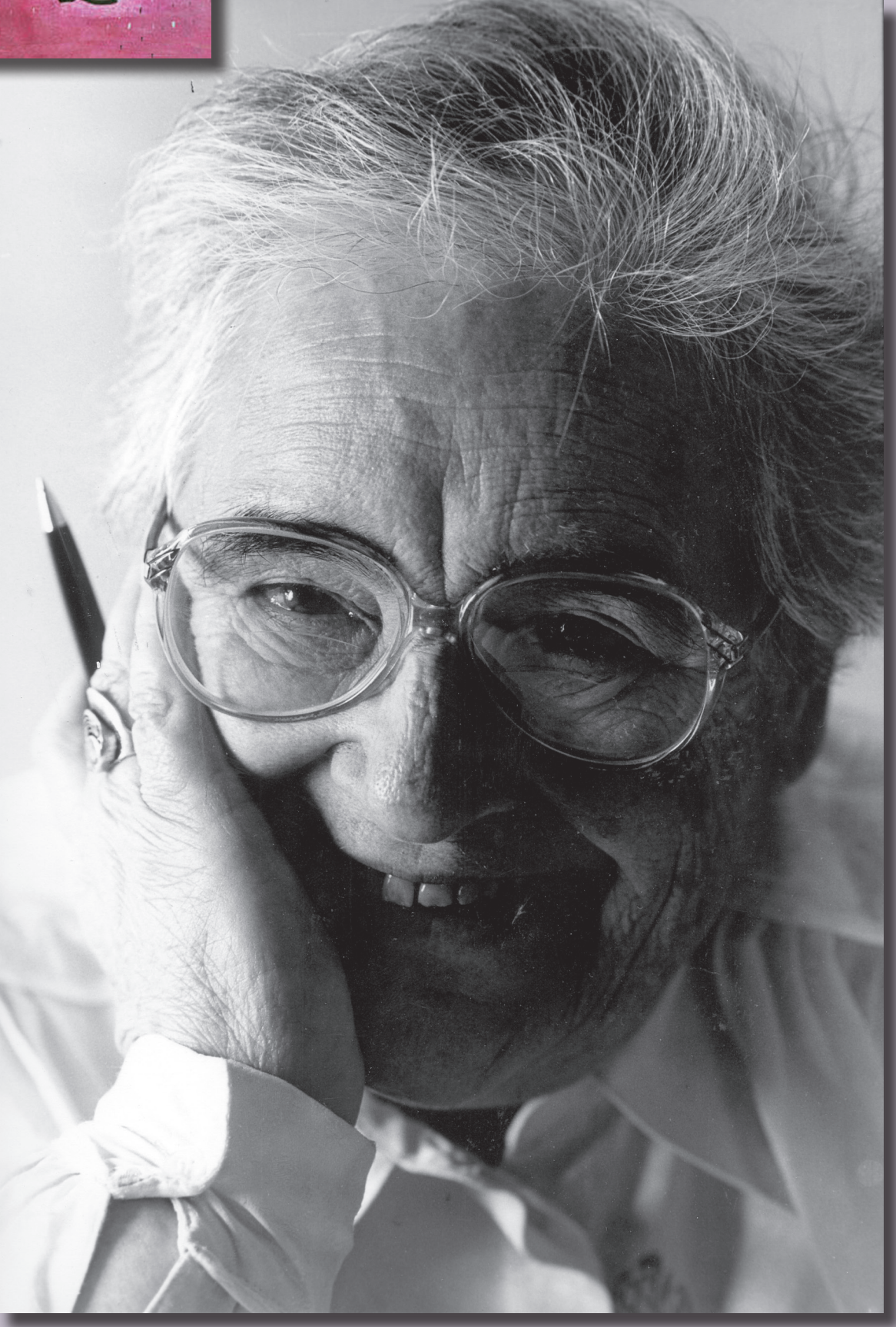
Alumna dels grups escolars Baixeras i Pere Vila i de l'Institut-Escola de la Generalitat. Mestratge de la mare, la mestra Àngels Garriga. Experiència educativa a Saïfores. Estudis de pedagogia a la Universitat de Barcelona. Viatges. Assessorament editorial.

Etapa de plenitud (1965–2006)

Escola de Mestres Rosa Sensat. Escoles d'estiu. Moviments de renovació pedagògica. Acció política: Congrés dels diputats i Senat, Parlament de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i Diputació de Barcelona. Presidència del Consejo Escolar del Estado.

«El nen serà tot allò que sabrà fer, multiplicat per allò que sabrà dir.»

(Conferència *El català a l'escola bressol*, 1987)

Exposició patrocinada per:

